

Nekslag dreigt voor kleine speciaalzaak

Groot detailhandelsbedrijf krijgt ruim baan nu Raad van State het begrip ‘duurzame ontwrichting’ oprekt

Sascha Suárez-Stavenuiter

Jarenlang is veelvuldig geprocedeerd over de vraag of gemeenten grote detailhandelsbedrijven, zoals bouwmarkten, tuincentra en supermarkten moeten toestaan op hun grondgebied. Het belangrijkste argument tegen het toestaan van deze bedrijven (meestal in de periferie) was steevast de kans op een regen aan faillissementen van de kleinere, specialistische winkels in de binnenstad.

In juni 2009 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, de hoogste bestuursrechter, voor de eerste keer bepaald dat dit argument niet van doorslaggevende betekenis kan zijn.

Inmiddels zijn we enige maanden verder en heeft de Raad van State deze beslissing een aantal keren herhaald. We kunnen vanaf nu dus met recht spreken van een nieuwe standaard. Betekent deze nieuwe standaard nu ook de nekslag voor de winkeliers in de binnenstad?

Gemeenten worden geacht hun grondgebied verantwoord in te richten. Dat betekent dat ze moeten bepalen waar een buurtwinkelcentrum zich kan vestigen en waar ruimte is voor de wat grotere bedrijven.

Tot voor kort bestond de indruk dat gemeenten de grotere bedrijven konden weren, indien uit onderzoek bleek dat er geen marktruimte voor was. Als de uitkomst van zo'n onderzoek was dat het voorzieningenniveau van de gemeente door de komst van het bedrijf duurzaam zou worden ontwricht, werd de keten niet toegestaan. Wanneer sprake was van zo'n duurzame ontwrichting was niet geheel duidelijk.

Inmiddels heeft de Raad van State uitgemaakt dat er sprake is van duurzame ontwrichting als de inwoners van een gemeente niet meer op een aanvaardbare afstand van hun woonplaats hun geregelde inkopen kunnen blijven doen.

Wat precies onder ‘aanvaardbare afstand’ moet worden verstaan, is niet in meters uit te drukken. In ieder geval blijkt uit diverse uitspraken van de Raad van State dat ‘aanvaardbare afstand’ erg ruim wordt genomen. Zo leidt het nieuwe crematorium/uitvaartcentrum in Roermond mogelijk tot faillissement van het

Een totaal ander voorbeeld is het vestigen van een tweede supermarkt in het winkelconcentratiegebied van Leens (gemeente De Marne in Noord-Groningen). De omzet van de dorpssupermarkten in de nabij gelegen kernen Zoutkamp, Ulrum, Eenrum en Kruisweg zou daardoor verminderen en op termijn zouden mogelijk meerdere dorpssupermarkten verdwijnen.

Hoewel de afstanden vanuit verschillende kernen in de gemeente tot de meest nabije supermarkten worden vergroot, oordeelt de Raad van State dat voor een aanmerkelijk gedeelte van de inwoners van de gemeente geen wezenlijke beperkingen zullen ontstaan.

Opvallend is dat niet wordt gesproken over het aantal aanbieders dat overblijft of het soort aanbieder. Het is blijkbaar niet meer van belang dat er een gedifferentieerd aanbod overblijft; het gaat puur om de afstand tot enig aanbod.

Dat betekent mijns inziens dat vrijwel nooit meer sprake zal zijn van een duurzame ontwrichting van het voorzieningenniveau. Immers, ook al sluiten alle speciaalzaken in een bepaalde branche in de omgeving, als de inwoners op aanvaardbare afstand hun aankopen kunnen blijven doen, bijvoorbeeld in de nieuwe (detailhandels)vestiging, is er geen sprake van duurzame ontwrichting.

Het betekent vrij spel voor de grote spelers en de nekslag voor de kleinere speciaalzaak.

Sascha Suárez-Stavenuiter is advocaat Omgevingsrecht bij Lexence te Amsterdam.

bestaande crematorium in Baexum, maar — gelet op de aard van de sector — is het geen probleem dat inwoners uit Baexum voortaan in Roermond naar het crematorium moeten.